

Lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2026:sta ja siihen linkitettävistä lakisääteisistä alueellisista hyvinvointisuunnitelmista

Yhteisölautakunta 04.10.2023 § 68
657/00.04.00/2023

Valmistelija hyvinvointisuunnittelija Anna Mäkelä
yhteisöjohtaja Kati Hämäläinen-Myllymäki

Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2026 on strateginen alueellinen asiakirja, joka linjaa hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ja niiden toimeenpanon väestötasolla. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa hyvinvointialueen laatimaan valtuustokausittain alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman yhdessä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Lainsäädäntö velvoittaa liittämään alueelliseen asiakirjaan muut laissa määritellyt alueelliset hyvinvointisuunnitelmat:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 417/2007, 12 §),
- alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), 13a §),
- alueellinen neuvolasuunnitelma (terveydenhuoltolaki (1326/2010), 15 §),
- alueellinen suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi (laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvueluista (908/2012), 5 §) sekä
- alueellinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma (laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015), 5 §).

Alueelliset hyvinvointisuunnitelmat toimivat hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokoavana strategisena asiakirjana ja asettavat sekä kohdentavat tavoitteita sekä toimintoja hyvinvoinnin edistämistyölle. Hyvinvointisuunnitelmat tukevat kuntien hyvinvointikertomus ja -suunnitelmatyötä ja ohjaavat yhdyspintatyöskentelyä.

Pirkanmaan hyvinvointialueen lausuntopyyntö koskee Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2026:a ja siihen linkitettäviä lakisääteisiä edellä mainittuja alueellisia hyvinvointisuunnitelmia. Lausuntoa pyydetään erityisesti asiakirjoissa esitettyjen toimeenpanosuunnitelmien sisällöstä ja yhteisestä toimeenpanosta.

Lempäälän kunnan lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2026:sta ja siihen linkitettävistä lakisääteisistä alueellisista hyvinvointisuunnitelmista valmistellaan Lempäälän kunnan hyvinvointityöryhmässä, johtoryhmässä ja yhteisölautakunnassa. Lausunnon antaa Lempäälän kunnanhallitus. Kommentit lausuntoon on pyydetty Lempäälän kunnan nuorisovaltuustolta, seniorineuvostolta ja vammaisneuvostolta.

Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2026 sekä siihen liitettävät alueelliset hyvinvointisuunnitelmat päivitetään lausuntokierroksen jälkeen Pirkanmaan hyvinvointialueella. Asiakirjat hyväksyy lopulta Pirkanmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto.

Lisätietoja: Yhteisöjohtaja Kati Hämäläinen-Myllymäki, p. 040 133 7390

Esittelijä	Yhteisöjohtaja
Päätösehdotus	Yhteisölautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle, että se <ol style="list-style-type: none">1. hyväksyy liitteenä olevan lausunnon Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta 2023–2026:sta ja siihen linkitettävistä lakisääteisistä alueellisista hyvinvointisuunnitelmista ja2. antaa lausunnon Pirkanmaan hyvinvointialueelle Lempäälän kunnan lausuntona.
Päätös	Yhteisölautakunta päätti hyväksyä päätösehdotuksen ja pyytää kunnanhallitusta huomioimaan yhteisölautakunnan kommentit lausunnossaan Pirkanmaan hyvinvointialueelle.
Otteet	kunnanhallitus

Yhteisölautakunnan kommentit Lempäälän kunnan lausuntoon Pirkanmaan hyvinvointialueen alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan- ja kertomukseen sekä alohjelmiin

- Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa halutaan käydä neuvotteluja alueella yhteisesti toteutettavista hyte-toimintamalleista. Toimintamalleihin täytyy saada selkeä vastuutaho- ja toimintamallimäärittely.
- Lisäksi tarvitaan arvioinnin ja seurannan kirjausten määrittelyä. Mittaristo kriteereineen on puutteellinen tai se puuttuu kokonaan. Tämä vaikeuttaa toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia.
- Suunnitelman heikkoutena on, ettei tehty hyvinvointialueen toimeenpanosuunnitelma ulotu palvelupoluille, koska se vaikeuttaa yhteisten toimintamallien rakentamista paikallisen sote-keskuksen kanssa. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy sellaisia toimenpide-ehdotuksia, joille ei löydy vastinparia (Pirhasta) hyvinvointialueelle määritellyistä toimenpiteistä. Toteutumisen edellytys kuitenkin on kumppanuus.
- Alueellisesta hyvinvointisuunnitelmasta tulee löytyä kulttuurihyvinvointi ja sen suunnitellut toimenpiteet, sillä se läpäisee kaikki ikäluokat.
- Alueellisesta hyvinvointisuunnitelmasta ja sen alaohjelmista puuttuu varhaisen puuttumisen malli.

Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma

- Täytyy huomioida, että suunnitelma koskee lain mukaan esi-, perus- sekä toisen asteen opiskelijoita.
- Tilastot esitetään Lempäälän kunnan näkökulmasta puutteellisesti ilman esioppilaita antaen väärää tietoa. Tämä on tärkeää laskettaessa henkilöstöresursseja psykologien ja kuraattorien osalta.
- Terveyttä edistävä ja ennaltaehkäisevä työn osuus puuttuu ja yhteisöllisyyttä tulee nostaa enemmän esiin ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä jokaisessa ikäluokassa (vrt. yhteisöllinen oppilashuolto)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

- Toimeenpanosuunnitelmassa on kuvattuna useita kuntien toimialueelle kuuluvia laajoja kokonaisuuksia, joita olisi syytä tarkentaa määrittelemällä kuntien ja hyvinvointialueen rooleja, vastuita ja velvollisuuksia sekä yhdyspintatyöskentelyä.
- On hyvä, että kunta lausuu huolen paikallisista erityistarpeista. Ne tulee hyvinvointialueen suunnitelmissa olla kirjattuna. Samoin kunta lausuu oikein puutteellisesta osallisuuden mittarista, jona käytetään kapea-alaisesti vain kouluterveyskyselyä.

Ehkäisevä päihdetyö

- Ennaltaehkäisevä päihdetyö tulee näkyä jokaisessa alasuunnitelmassa ja ohjelmassa.
- Konkreettiset toimenpiteet ehkäisevän päihdetyön osalta puuttuvat.
- Yhteinen ymmärrys ehkäisevästä päihdetyöstä koulutusten kautta sekä hyvinvointialueen että kunnan työntekijöille ja koulutukseen liittyvä seuranta puuttuvat.
- Ehkäisevän päihdetyön arviointi ja mittarit puuttuvat toimenpiteiden osalta.